

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 7CoP/193/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7117221818
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 12. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Frederika Zozuľáková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:7117221818.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Frederiky Zozuľákovvej a členov senátu JUDr. Agnesy Hricovej a JUDr. Jany Dudíkovej vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti D. E. nar. XX.XX.XXXX, I. E. nar. XX.XX.XXXX a D. E. nar. XX.XX.XXXX zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice deti rodičov matky I. E.I. nar. XX.XX.XXXX trvale bytom v P. na C. ulici č. XXX/XX a otca E. E. nar. X.X.XXXX trvale bytom v P. na C. ulici č. XXX/XX zastúpeného JUDr. Ľudmilou Raffáčovou advokátkou so sídlom Advokátskej kancelárie v Košiciach na Nerudovej ulici č. 6 v konaní o zvýšenie výživného o odvolaní matky a otca proti rozsudku Okresného súdu Košice I z 9.1.2019 č.k. 21P 130/2017-76 v spojení s opravným uznesením z 27.9.2019 č.k. 21P 130/2017-108 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom v spojení s opravným uznesením zvýšil výživné od otca pre maloleté deti naposledy určené rozsudkom Okresného súdu Košice I z 5.4.2016 22P 107/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 26.1.2017 7CoP 158/2016 pre maloletého D. zo 70 Eur na 100 Eur, pre maloletú I. a D. z 60 Eur na 80 Eur pre každú z dcér od 1.1.2019 do budúcnosti, ktoré je otec povinný posilať matke maloletých detí vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie obidvaja rodičia.

3. Matka v odvolaní navrhla, aby odvolací súd zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s vyslovením právneho názoru, aby súd v zmysle ustanovení Zákona o rodine upravujúcich výživné, uložil otcovi maloletých detí platiť zvýšené výživné už od podania návrhu, t.j. od 14.9.2017 a zároveň, aby boli za tým účelom ako aj účelom jednorazového vyplatenia dlžného výživného podrobne preskúmané jeho majetkové a príjmové pomery. Uviedla, že návrhom zo 14.9.2017 sa domáhala, aby súd uložil otcovi detí povinnosť platiť zvýšené výživné pre obidve deti od podania návrhu, t.j. od 14.9.2017 a v konaní z jej strany návrh nebol vzatý späť ani čiastočne. Z uvedeného dôvodu súd nemal žiadny zákonný dôvod ani možnosť posudzovať vec tým spôsobom, že prizná zvýšenie výživného od iného (neskoršieho) dátumu, než bol dátum podania návrhu. Má za to, že štandardná rozhodovacia prax súdov v obdobných prípadoch je taká, že v prípade vyhovenia návrhu súdy priznávajú zvýšené výživné vždy už odo dňa podania návrhu, a teda v čase vydania rozhodnutia sa priznáva zvýšené výživné aj spätne od podania návrhu do budúcnosti. Citovala ust. § 77 ods. 1 Zákona o rodine. Ďalej má za to, že súd nesprávne vyhodnotil a posúdil vykonané dôkazy. V konaní riadne preukázala odôvodnené potreby maloletých detí, a to aj za obdobie od podania návrhu a tieto pomery sa nezmenili v priebehu konania natoľko, aby odôvodňovali zvýšenie výživného až od 1.1.2019.

Má za to, že súd sa nedostatočne zaoberal príjmovými a majetkovými pomermi otca, ktoré sú plne postačujúce na vykrytie zvýšeného výživného prinajmenšom v navrhovanej výške a je nesporné, že otec je príjmovo a majetkovo spôsobilý uhrádzať zvýšené výživné už od podania návrhu. Predovšetkým priaznivé majetkové (príjmové) pomery otca boli v konaní preukázané tým, že sa mu každoročne zvyšuje mzda v zamestnaní a zároveň preukázateľne disponuje prinajmenšom finančnou čiastkou vo výške 6.000 Eur z titulu zrušeného sporenia pre deti a tieto prostriedky má podľa jeho výpovede na osobnom bankovom účte. Súd sa uvedenou skutočnosťou priaznivých majetkových pomerov otca nijako v konaní ani v samotnom rozsudku nezaoberal a tieto nevyhodnocoval, pričom pre posúdenie príjmových a majetkových pomerov otca a jeho spôsobilosti plniť výživné na deti, je táto skutočnosť zásadná. Z dokazovania pritom vyplynulo, že otec má preukázateľne finančné prostriedky postačujúce na to, aby platil jednak zvýšené výživné od podania návrhu a tiež aby jednorazovo vyplatil k jej rukám aj dlžné výživné, ktoré mu bolo uložené vyplatíť už v rozsudku 22P 107/2011 z 5.4.2016 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu z 26.1.2017. Súd mal v záujme ochrany maloletých detí posúdiť a prehodnotiť aj uvedenú záležitosť platenia dlžného výživného tým spôsobom, že by vzhľadom na priaznivé majetkové pomery mu bolo uložené naraz vyplatíť k jej rukám celé doteraz nezaplatené dlžné výživné v sume ku dňu rozhodnutia. V neposlednom rade má za to, že odôvodnenie rozsudku ohľadne vysporiadania sa s tak vykonaným dokazovaním, ako aj zdôvodnením priznaného zvýšeného výživného až od 1.1.2019 je nepostačujúce a tým porušujúce jej právo na spravodlivý proces ako účastníka konania.

4. Otec podal odvolanie z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/, g/ a h/ CSP a navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok a návrh matky zamietol. Rozsudok súdu považuje za nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný. Súd nezistil všetky podstatné skutočnosti potrebné pre rozhodnutie a nevyhodnotil dôkazy jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach. Pri rozhodovaní nesprávne posúdil skutkový stav, preto rozhodnutie nezodpovedá objektívnej realite. Súd síce zistil výšku jeho príjmov, ale neuviedol, akými úvahami sa spravoval a aké dôkazy vzal do úvahy pri stanovení výšky výživného. V konaní bolo preukázané, že má vyživovacie povinnosti k trom deťom, ktoré si riadne a včas plní a navyše okrem výživného sa o deti zaujíma a stará, prispieva i mimo výživného vreckovým a darčekom alebo pozornosťou pri výročí, eventuálne celospoločenskom sviatku. Má zvýšené výdavky na bývanie, nakoľko si musí platiť podnájom a navyše sa jeho zárobkové a príjmové pomery neporovnateľne zhoršili v porovnaní s predchádzajúcou úpravou vyživovacej povinnosti. Do pozornosti dáva najmä okolnosť, že aj v čase, kedy jeho príjem podstatne klesol v dôsledku zníženia platovej triedy ako objektívnej okolnosti vyvolanej zmenou legislatívy, si svoje vyživovacie povinnosti plnil zodpovedne, pravidelne a načas. Jeho čistý príjem nepomerne klesol od predchádzajúcej úpravy a nepochybne sa nijako inak nezlepšili ani jeho majetkové pomery. Na uvedené súd v podstate neprihliadol a nezohľadnil v určenej výške výživného, pretože mechanicky zohľadňoval iba stúpajúce potreby detí. Pri príjme 630 Eur v čistom a určení vyživovacej povinnosti v súčte 260 Eur do budúcnosti pri zohľadnení dlžného výživného, ktoré spláca ešte podľa predchádzajúcej úpravy mu neostane ani toľko, aby dokázal uspokojiť svoje základné životné potreby, nie to aby mu ostalo na to, aby mohol deti obdarovať, dať im vreckové a dopriať im počas stretnutí s nimi maličkosti, na ktoré sú deti zvyknuté. Určená výška výživného pokrýva viac ako 40 % jeho čistého mesačného príjmu, a teda mu neostáva finančný priestor na úhradu jeho nevyhnutých životných nákladov, ktoré riadne vyčíslil a zdôvodnil. Nie je správna úvaha súdu, ak neuznal jeho požiadavku, ak je zrejmé, že jeho príjem je nízky a jeho finančná situácia je sústredená na zabezpečenie len a výhradne základných potrieb. Určená výška výživného podľa jeho názoru nezohľadňuje ani princíp zdieľania rovnakej životnej úrovne rodiča a detí. Má za to, že v konaní nebola preukázaná kvalifikovaná zmena pomerov odôvodňujúca zvýšenie výživného a určené výživné je vzhľadom na zákonné ustanovenia citované v odôvodnení napadnutého rozsudku a z nich vyplývajúce zásady neprimerane vysoké k jeho reálnym zárobkovým schopnostiam a možnostiam. Poukázal na ust. § 62 ods. 1, 5, § 75 ods. 1 Zákona o rodine a uviedol, že v rozhodnom období až doposiaľ nemá dostatok finančných prostriedkov na uspokojovanie vlastných potrieb, preto nemožno od neho spravodlivo žiadať, aby uhrádzal výživné v rozsahu, ako určil súd prvej inštancie. Súd mechanicky citoval zákonnú úpravu, avšak úplne absentujú jeho úvahy, ktoré by svedčili o správnosti výroku rozhodnutia. Pri zohľadnení jeho esenciálnych výdavkov, ktoré doposiaľ uhrádza, ako výživné 250 Eur pre deti, 20 Eur MHD, 130 Eur podnájom, 30 Eur doplnkové dôchodkové sporenie, 30 Eur obedy v zamestnaní, 120 Eur strava a hygienické potreby, mu ostane ledva suma na zabezpečenie oblečenia a obuvi. Navyše vynakladá, v súvislosti so zhoršeným zdravotným stavom náklady, o čom vypovedal na pojednávaní pred súdom. Rozsudok preto považuje za arbitrážny.

5. Vyjadrenia k odvolaniam podané neboli.

6. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

8. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z § 65 a § 66 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutočný stav, posúdil ho podľa správnych ustanovení Zákona o rodine, správne a zákonne vo veci rozhodol, pričom v odôvodnení sa vysporiadal s podstatnými okolnosťami prejednávanej veci a s jeho závermi sa odvolací súd stotožnil. I keď odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie je z hľadiska úvah súdu stručné, možno konštatovať, že súd prvej inštancie sa vysporiadal s podstatnou argumentáciou rodičov v priebehu konania na súde prvej inštancie, ktorá tvorí ich obranu i v odvolacom konaní, a preto nemožno dospieť k záveru, že by napadnuté rozhodnutie bolo v absolútne nepreskúmateľné a arbitrárne. Napokon terajšia právna úprava vyplývajúca z Civilného sporového poriadku, konkrétne z ust. § 387 ods. 3 umožňuje odvolaciemu súdu zaoberať sa vo vlastnom odôvodnení rozhodnutia aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie, z čoho vyplýva, že zákonodarca čiastočnú neodôvodnenosť rozhodnutia nepovažuje za takú vadu konania, ktorá by účastníkom konania odnímalala možnosť konať na súde, a to obzvlášť s poukazom i na ustanovenia Civilného mimosporového poriadku, v rámci ktorého odvolací súd nie je viazaný jednak odvolacími dôvodmi a ani rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

9. V ďalšom je potrebné zdôrazniť, že určenie výšky výživného, resp. určenie rozsahu vyživovacej povinnosti rodiča v rámci rozhodnutia o určení či zmene výživného vrátane určenia počiatku plnenia vyživovacej povinnosti v konkrétnom rozsahu pre to ktoré maloleté dieťa je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, nezameniteľných s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o výživnom na maloleté dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pri posúdení a zhodnotení zákonom stanovených východísk na určenie výživného preto súd postupuje diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrváva na určitých striktných hraniciach (porovnaj 5Cdo 85/2017, 8Cdo 50/2017). Predpokladom zmeny rozhodnutia o výživnom podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine je výrazná zmena pomerov na strane oprávneného alebo povinného, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom, pričom aj pri rozhodovaní o zmene výživného sa obdobne použijú zásady, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výživného, v tomto prípade ide o ust. § 62 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Pre posúdenie predpokladov na zmenu právoplatného rozsudku o výživnom musí byť preukázaný záver, že došlo k trvalej zmene pomerov a že v dôsledku toho je potrebné zmeniť aj výšku výživného. Nestačí len úvaha o tom, či doterajšie výživné je primerané. Inak by totiž išlo o neprípustnú reparáciu právoplatného súdneho rozhodnutia. Len samotné podanie návrhu na zmenu výživného v kontexte ust. § 78 Zákona o rodine stanovujúceho hmotnoprávnu podmienku pre zmenu rozhodnutia o výživnom je právne významné len v prípade, ak je preukázané, že skutočne v čase podania návrhu už existovali pomery oprávneného alebo povinného odôvodňujúce zmenu rozhodnutia o výživnom. Ust. § 77 ods. 1 Zák. o rodine takto upravuje len najskorší moment, od ktorého môže súd výživné priznať alebo predchádzajúce rozhodnutie o výživnom zmeniť. Vychádzajúc z argumentácie matky v návrhu na zvýšenie výživného, ktorou v prevažnej miere namieta, na aké skutočnosti nebol vzatý zreteľ v predchádzajúcom konaní o výživnom a že u otca údajne malo dôjsť k zvýšeniu príjmu, ktoré zvýšenie matematicky rozpočítava na sumu, o ktorú je potrebné výživné pre deti zvýšiť, možno konštatovať v kontexte následne vykonaného dokazovania v konaní o zvýšení výživného, že návrh v čase jeho podania nebol dôvodný, nakoľko by zjavne išlo o neprípustnú reparáciu už právoplatného rozsudku o výživnom, preto sú úvahy matky v odvolaní týkajúce sa určenia počiatku plnenia zvýšenej vyživovacej povinnosti otca k maloletým deťom nesprávne. V tomto smere je potrebné tiež zdôrazniť, že účelom výživného je úhrada nielen priebežne sa vyskytujúcich bežných potrieb detí, ale všetkých potrieb,

v rámci limitov daných možnosťami a schopnosťami rodičov (porovnaj R 5/1991). Zmenou pomerov teda nemôže byť účasť na lyžiarskom zájazde, či v škole prírode a podobne, keďže uvedené aktivity nemajú charakter trvalosti.

10. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že pomery rodičov, pokiaľ ide o počet vyživovacích povinností, podmienky bývania a ich príjmy, sa zásadným spôsobom nezmenili. U otca došlo k zníženiu príjmu o 63 Eur. Napriek tomu si v rozhodnom období plnil vyživovaciu povinnosť i nad rámec rozsudkom stanoveného výživného, sporadicky kúpil oblečenie, topánky, prispieval deťom vreckovým, prispel na kúpu notebooku dcéram sumou 50 Eur, predtým D. tiež 50 Eur, kúpil mu tiež lyže a palice za 130 Eur. Pokiaľ ide o odôvodnené potreby detí, tieto sa prirodzene postupne zvyšovali v dôsledku ich veku a rastu, ako aj školskej dochádzky s tým, že D. prestúpil na vyšší stupeň vzdelávania na strednú školu a I. a D. na druhý stupeň základnej školskej dochádzky s tým, že ich potreby boli primerané a porovnateľné potrebám iných detí v rovnakom veku a na rovnakom stupni školskej dochádzky. Zvýšené výdaje boli v súvislosti s ich záujmovou činnosťou a stomatologickými ošetreniami. Vzhľadom na permanentne sa zvyšujúce potreby detí dospel aj odvolací súd k záveru, že ku dňu rozhodnutia súdu prvej inštancie už doposiaľ určené výživné spolu s podielom matky na uspokojovaní potrieb detí jednak po stránke finančnej, ako aj osobnou starostlivosťou o maloleté deti už nezodpovedalo kritériám určenia rozsahu výživného, nakoľko celá ťarcha úhrady odôvodnených potrieb detí a starostlivosti o ne nemôže byť len na pleciach matky, ktorá i keď má podstatne vyšší príjem ako otec detí, nemôže už zabezpečovať odôvodnené potreby na rovnakej úrovni ako v minulosti, a preto rešpektujúc zásadu zdieľania rovnakej životnej úrovne rodičov a detí, ako aj z hľadiska právnej istoty účastníkov konania, predovšetkým maloletých oprávnených detí, aby nebolo ponechané len na vôli povinného či na úhrady zvýšených potrieb detí aj nad rámec súdom stanoveného výživného prispeje ako doposiaľ, bolo potrebné zvýšiť výživné aj od otca, a to od januára 2019 do budúca pre mal. D. o 30 Eur a mal. I. a D. o 20 Eur mesačne. K odvolacej argumentácii otca, že zo svojho príjmu nie je schopný uhrádzať zvýšené výživné, nakoľko už doposiaľ určené výživné spolu so splátkami dlžného výživného uhrádza len s ťažkosťami, je potrebné upriamiť pozornosť na ust. § 75 ods. 1 Zákona o rodine, ktoré rozšírilo východiská zisťovania a posudzovania možností, schopností a majetkových pomerov rodičov aj o zisťovanie takzvanej potenciality príjmov. Princíp potenciality má prednosť pred princípom fakticity, to znamená, že súd je povinný prihliadať aj k zjavne nevyužitým schopnostiam povinného rodiča. Pre určenie výšky vyživovacej povinnosti preto nie je smerodajné, aký príjem rodič v skutočnosti dosahuje alebo či vôbec pracuje, ale to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti a podobne. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že žiaden účinný zákon v Slovenskej republike nezakotvuje povinnosť pracovať ani právo, resp. povinnosť pracovať v odbore, v ktorom je osoba vyučená, prípadne pracovať na pozícii alebo v zamestnaní zodpovedajúcom predstavám povinného rodiča. Každý rodič má ale povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojich detí, a teda usmerňovať svoje pracovné a životné aktivity tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti k deťom nebolo ohrozené v súčasnosti a ani do budúca s predpokladom neustále zvyšujúcich sa odôvodnených potrieb detí. Vykonaným dokazovaním bolo zistené, že otec pracuje len 4 dni v týždni, preto z hľadiska potenciality jeho príjmov, a teda jeho možností a schopností plniť si vyživovaciu povinnosť, sú zjavne dané predpoklady, aby jeden deň v týždni mohol vykonávať inú zárobkovú činnosť ako v trvalom pracovnom pomere, nakoľko z dlhodobého hľadiska je neudržateľné, aby pracoval len v doterajšom rozsahu a s doposiaľ dosiahnutým príjmom a nehľadal ďalšie možnosti získania príjmu s poukazom na tri vyživovacie povinnosti k deťom, ktoré nie sú schopné samé sa živiť.

11. Na druhej strane však odvolací súd nepovažoval za zmenu majetkových pomerov transakcie týkajúce sa zrušeného stavebného sporenia maloletých detí, ktoré finančné prostriedky sú momentálne na účte otca s poukazom i na tvrdenia matky, že uvedené sporenie sa presúvalo na rôzne účty, pričom stavebné sporenie založil otcov brat, dokonca aj na jej meno, o čom ani nevedela a s poukazom i na tvrdenie otca, že uvedené finančné prostriedky sporili jeho rodičia, teda nemožno vyvodiť, že by tieto finančné prostriedky boli preukázateľne vlastníctvom otca.

12. Vzhľadom na to, že v odvolacom konaní neboli uvedené žiadne nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali skutkové závery súdu prvej inštancie, aj odvolací súd dospel k záveru, že súdom určené výživné a počiatok plnenia takto stanoveného výživného zodpovedá zákonným kritériám určovania rozsahu výživného rodičov k deťom vyplývajúcim z citovaných ustanovení rozsudku súdu prvej inštancie a korešponduje i so zmenami pomerov, ktoré v priebehu konania nastali, preto rozsudok podľa § 387

ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a podľa ods. 3 tohto ustanovenia doplnil argumentáciu súdu prvej inštancie a vysporiadal sa s podstatnou odvolacou argumentáciou odvolateľov.

13. Rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 a nasl. CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľ fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).